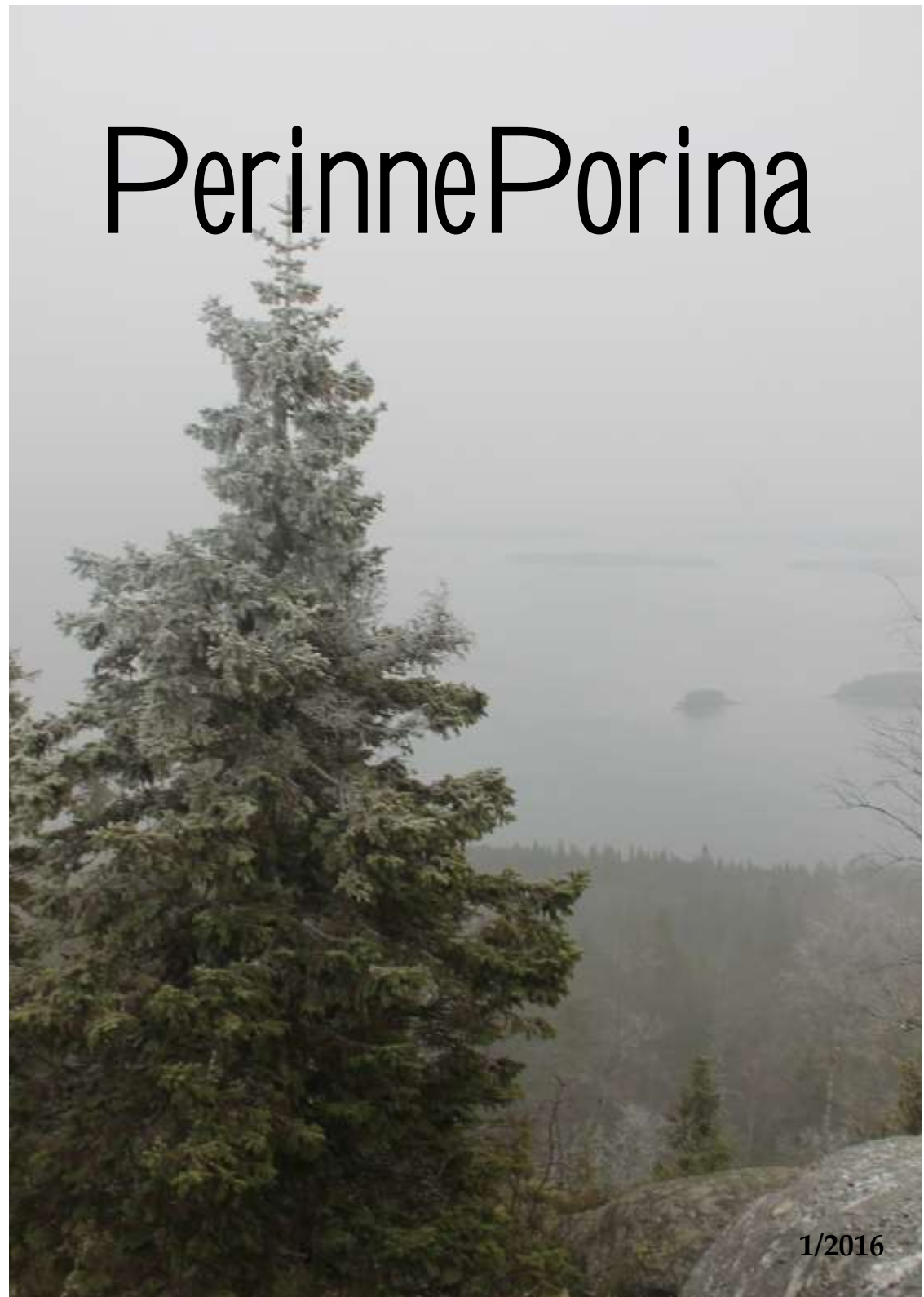

PerinnePorina

Helkanuorten Liitto ry.

Strömbergintie 4A
00380 Helsinki
www.helkanuortenliitto.fi
Sähköposti:
toimisto@helkanuortenliitto.fi
Facebook: Helkanuoret

Helkanuorten Liiton hallitus

Puheenjohtaja

Riitta Varpuharju, Laukaan ja Hankasalmen Helkanuoret
puh. 044-2818186, riitta.helkanuori@gmail.com

Varapuheenjohtaja

Kaisa Räsänen, Tampereen Helkanuoret
puh. 050-3457643, kaisak.rasanen@gmail.com

Sihtööri

Seija Tiihonen, Laukaan Helkanuoret
puh. 040-7246189, seija.tiihonen@tieto.com

Rahastonhoitaja

Kirsi Haverinen, Kuhmon Helkanuoret
puh. 0505363352, kirsi.haverinen@kuhmo.net

Jäsenet:

Johanna Hellman, Porin Helkanuoret

johanna.hellman@plsoy.fi

Lotta Raussi, Kotkan Helkanuoret

lotta.raussi@hotmail.com

Outi Sané, Lempäälän Helkanuoret

senfisane@gmail.com

Tuula Virtaranta-Levo, Porin Helkanuoret

tuulavirtarantalevo@gmail.com

Kaisa Nordlund, Helsingin Helkanuoret

nordlundkaisa@gmail.com

Perinneporina

1/2016

31. julkaisuvuosi

Painopaikka :

Kirjapaino Kari, Jyväskylä

Kannen kuva : Lotta Raussi
Perinneporina 1/2016 • 3

Puheenjohtajalta

Olin alakoulun viimeisillä luokilla, kun äkkäsin jotain merkillistä. Minun sukulaisten hautoja löytyi hautausmaalta kymmeniä. Yritin rakennella pääsäni sukulinjoja, mutta lopulta täytyi hakea iso pahvi ja piirtää sukupuuta. Olin ihmetyksissäni vanhoista vuosiluvuista, ihan huikean kaukaisia aikoja! Nämä tyypit olivat kävelleet näillä pelloilla jo kymmeniä ja satoja vuosia aiemmin. Minussa kulki hippusia ja rippusia heistä. Millaisiahan ihmisiä he olivat? Tuokin Ville Villenpoika tai Eeva Stiina Matintytär. Millaista elämää he elivät, mistä he pitivät, mitä lauluja lauloivat ja millaisia unelmia heillä oli?

Sukupuun kautta huomasin, että juuria löytyi läheltä ja kaukaa. Juurien lisäksi sukupuussani on tilaa lehvistössä ystäville ja tuttaville. Heidän kauttaan pääsen rikastamaan elämäni eri kulttuureihin tutustumalla. Toisten perheiden kulttuureissa voi olla ihan erilaisia juttuja, vaikka asuisimme samalla kylällä. Toiset taas asuvat kaukana, toisissa maissa, tai he ovat muuttaneet sieltä Suomeen. On jännittävä tutustua toisten tapoihin.

Monet meistä muuttavat kotiseutua vanhempien muuttojen, töiden tai muiden syiden vuoksi. Silloin ei aina uudelta paikkakunnalta löydy tuttua: hautausmaan kivissä on minulle vieraita nimiä. Lehvistön oksansolmuista tuli yhtä tärkeämpiä. Uudet solmitut ystävyysuhteet tulivat tärkeämmiksi. Tänä vuonna Helkaliitto kannustaa helkanuoria etsimään uusia tuttavuuksia, kieltomaan oksia yhteen vieraampienkin kanssa. On tärkeää, että jokainen voi tuntea itsensä osaksi omaa, uuttakin, yhteisöään. Pidetään siis katse ja kädet avoimena, vaikka jalat ja juuret olisivatkin tukevasti omissa perinteissä!

Ihanaa helkavuotta 2016 kaikille helkanuorille!

Satupäivä 2015

Helkanuoret liittyivät viettämään Satupäivää lokakuussa 2015. Sadun päivän sattuessa sunnuntaille, juhliittiin satujen hyvää tekevää vaikutusta kokonaisen satuviikon ajan. Satujen kautta lapset kehittävät kykyä eläytyä toisten ajatuksiin ja tunteisiin. Helkanuoret olivat mukana saattelemassa lapsia ja nuoria kansanrunon porteille leikittämällä, laulamalla ja soittamalla. Satupäivässä oli niin kivaa, että ensi vuonna mennään uudestaan!

Satupäivä Äänekoskella 12.10.2015

Tulimme Äänekosken kirjastolle Riitan autolla. Aluksi emme keksineet muuta tekemistä ja matkimme vauvaa. Aloitimme, kun ihmisiä oli tullut suht paljon. Aluksi teimme Pipsan mielestä "ihmekoneen", joka valmisti kaikkea mitä halusimme. Annoimme "lahjoja" toisillemme. Sitten leikimme Hura hura häitä -nimistä leikkiä. Lopuksi hypimme portaita alas. Kun Satupäivän leikit oli leikitty, Hilja, Pipsa, Lotta ja Riitta kävivät hakemassa Valintatalosta jätskiä. Söimme ja lähdimme kotia kohti. Kirjoittaneet Laukaan helkanuoret Lotta, Pipsa ja Hilja

Äänekosken Satupäivässä oli mukana siivittämässä Kalevalan runolähteille kanteleen sävelin Olga Kolari.

Kuva: Tanja Kirjanen

Perinneporina 1/2016 • 5

Satutuntiviikkoa Porin kaupunginkirjastossa

Satutuntiviikkoa vietettiin Porissa 12.10. – 18.10. Satakunnan maakuntakirjaston Porin kaupunginkirjastossa. Tätä aihetta varten minut pyydettiin lukemaan satuja helkanuorten edustajana. Se oli kiva kokemus ja lapset olivat niin hauskoja. Ryhmässäni oli noin 20 lasta Porilaisista päiväkodeista.

Olin valinnut ensimmäiseksi sadun "Maailman paras herkku". Sadussa oli paljon sanoja, joita piti selittää heille. Varsinkin sen vanhanaikaiset käsitteet tuottivat vaikeuksia.

Aloitin tilaisuuden kysymällä lapsilta mikä on satu? Sain mukavia vastauksia:

sellainen juttu, joka luetaan illalla ennen nukkumaan menoa
siinä kerrotaan hurjia juttuja
sitä on kiva kuunnella, kun joku lukee
on kiva, kun saa istua vieressä lähellä ja kuunnella juttua, joka voi olla
kamalan jännittävä
mä tykkään eniten eläinsaduista, sellaisesta jossa on kissa
siinä jutussa voi olla prinsessa ja kamala lohikäärme, mutta mä en pelkää yhtään

Ihmetykseksi en kuullut yhtään toteamusta siitä, että satu ei yleensä vastaa todellisuutta. Sadun henki oli niin itsestään selvä, etteivät he olleet ajatelleet koko sanan merkitystä. Keskustelimme kauan ja hartaasti erilaisista saduista ja niistä kokemuksista, joita heillä satujen kuuntelusta oli. Joillakin lapsilla oli jopa joku mielilukija kotipiirissä, jota he hartaasti odottivat taas yhteiseen lukuhetkeen.

Ilauduin ja piristyin itse kovin koko tilaisuudesta ja mietin, kuinka pienellä vaivalla pienet lapsukaiset saadaan pois todellisuudesta mielikuvituksen maailmaan. Mikä rikkaus!

Valitettavan usein käy niin, että mitä vanhemmaksi me tulemme sitä heikommmaksi meidän mielikuvitusmaailmamme käy.

Pitäkäämme siitä taidosta kiinni! Se on meidän pelastuksemme tässä kovassa maailmassa.

Ihania mielikuvitusmatkoja teille kaikille
toivottaa Lia, Porin Helkat

Perinneporina 1/2016 • 6

Lempäälän oma Satupäivän satu

Vietimme Lempäälän Helkanuorten kanssa kansallista Satupäivää kirjoittamalla oman sadun. Työväenmuseo Werstas pyysi meiltä Afrikkaan liittyvää satua. Päädyimme aiheessamme pienen linnun retkeen Suomesta Afrikkaan. Meille tuli idea, että pureudutaan satuun tekemällä se itse ja kuvittamalla koko tarina eläinaiheisilla kuvilla. Syyslomallamme tapasimme kahdesti ja askartelimme porukalla eläinfiguureita. Kun pääsimme esiintymään, niin tarinan edetessä nostimme aina eläinten kuvia kepinnokassa, jotta kaikki tiesivät mistä eläimistä oli kyse.

Esitimme 17.10. kahdesti oman satumme. Esityksessä soitimme myös kanteleita ja leikimme piirileikkejä. Esitysten loppuksi opetimme yleisölle piirileikkejä.

Ensimmäinen Satupäivämme oli iloinen asia, koska samalla saimme viettää aikaa yhdessä ja kehittää ihan omaa tarinaamme. Jokainen oli tärkeä. Joka ainoa satuili - vaikka piirtäen, laulaen, kirjoittaen tai leikkien.

Näin hauskaa päivää haluamme viettää uudelleenkin.
Terveisiä Lempäälästä

Sukupu

Helkanuorten liiton vuoden 2016 teema "Sukupu" antaa kerholaisille sykäyksen etsiä omia juuriaan. Kun tuntee omat juurensa, ei tarvitse pelätä niiden murtuvan toisten kulttuurien, uusien maisemien tai maailman muutosten myötä. Omien juurien tuntemus antaa rohkeutta kiinnostua avoimesti myös toisista kulttuureista. Nuori oppii poimimaan kulttuuriperinnöstään ja vieraista kulttuureista omaan kasvuunsa sopivaa tukea.

Sukupuun juuret ovat jokaisella helkanuorella lähimmässä perheessä: omien vanhempien, sisarusten ja bonussukulaisten tuntemisessa. Kerhossa voidaan piirtää sukupuuta, haastatella omia sukulaisia tai nauhoittaa mummien ja kummien lorutteluita tai tarinoita omalle kännykälle. Millainen minun perheeni on, missä minun vanhempani kasvoivat? Kun kieleen haetaan uusia sanoja erilaisille perheenjäsenille, voi helkanuorten kanssa muistella myös kydyn ja nadon merkitykset. Uusille sukulaisille voidaan keksiä uudet perhenimikkeet!

Sukupuun juuret ovat myös paikallishistorian tuntemuksessa. Miten meidän kuntamme tai kaupunkimme on kehittynyt? Keitä täällä on aiemmin asunut? Juurten etsiminen usuttaa kulttuuripyöräilylle, paikalliseen museoon tai merkittävän nähtävyyden äärelle. Mistä meidät tunnetaan? Miten minä kiinnityn asuinpaikkakuntaani?

Kalevalaisten Naisten teemassa etsitään yhteyksiä kielisukulaisiin. Helkanuoret etsivät yhteyttä toisiin kulttuureihin yhteisessä leikin kentässä. Vahvat juuret rohkaisevat esiintymään ja esittelemään kansanperinnettä niille, jotka eivät sitä vielä tunne. Tavoitteena on, että jokainen helkaryhmä saisi kontaktin oman paikkakuntansa maahanmuuttajaryhmiin ja kutsuisi heidät leikin ja laulun äärelle. Samalla voidaan vaikka ihailia kansallispuukuja niiden tuuletuspäivänä - puolin ja toisin! Tapaamisessa voidaan vaihtaa kokemuksia vaikkapa syntymäpäivien, itsenäisyyspäivän tai joulun vietosta. Jakamalla oman kulttuurimme tapoja, voimme auttaa Suomeen muuttaneita liittymään paikallisiin ja kansallisiin tapoihin.

Terkkui Porist!

Porin Helkanuoret ovat tänä syksynä saaneet uusia ja innostuneita jäseniä. Syksy on ollut kiireinen, sillä Porin Helkanuoria pyydettiin esiintymään kahdeksan tapahtumaan, joihin helkat harjoittelivat aivan uudet ohjelmat tilaajan pyynnöstä. Ensimmäinen esiintyminen oli Porin päivänä, perjantaina 25.9.2015 uudella Satakieli-lavalla Porin torilla. Esiintymistä seurasi koko torin vallannut yleisö ja äänentoisto-ongelmista huolimatta tunnelma oli katossa.

Toinen esiintyminen oli uudessa Noormarkun kirjastossa. Esitys koostui kirjastoaiheisista runoista ja muutamasta laulusta. Klassikko ”Minun ystäväni on kuin villasukka” liikutti kuten aina ennenkin, jopa porilaisia päättäjiä. Palkkioksi onnistuneesta esiintymisestä Helkat saivat Porin kirjaston nallet, joista osa nimettiin jo takahuoneen puolella samalla kun saimme satakunta-laista herkkua, tyrnimoussekakkua sekä mehua. Esiintymisen jälkeen ohjaaja Suvi ja allekirjoittanut oli lähellä tirauttaa kyyneleen, jos toisenkin, sillä kaikki vanhoista toimijoista uusiin Helkoihin vetivät esityksen niin hyvin, että parempaa ei välttämättä olisi edes voinut toivoa.

Porilaisten syksyyn on myös kuulunut monia tutustumisleikkejä, laulua ja satuilua, joka korostuu entistä enemmän kun esiintymiskiireet on hetkeksi jätetty taakse. Aikomuksena on, että Porin Helkanuoret kirjoittaisivat oman sadun tulevan ohjaajamme Tuulan seurassa. Samalla minä ja toinen ohjaajamme Suvi alamme pikkuhiljaa siirtymään taka-alalle opiskeluiden ja siihen liittyvien kiireiden vuoksi. Tuulan rinnalle nousee ohjaajaksi Nelli, joka piti ensimmäisen kerhokertansa 26.10. ja suoriutui tehtävästään erinomaisesti!

Porilaiset toivottavat Helkakamuille kivaa loppusyksyä ja oikein hyvää (tosin toistaiseksi orastelevaa) Joulua!

Veera Hellman

Ohjaaja

Ennen joulua Porin Helkat valmistautuivat Joulumyyjäisiin Murotryffeleitä ja askartelevat erilaisia Joulukortteja.

MUROTRYFFELIT

(n.30-40 kpl)

125g kookosrasvaa

125g tomusokeria

30g (3/4 dl) kaakaojauhetta

2tl vaniljasokeria

100g riisimuroja

Sulata kookosrasva ja anna jäähtyä.

Lisää tomusokeri, kaakao ja vaniljasokeri.

Vatkaa tasaiseksi ja lisää riisimurot.

Pane vuokiin ja anna kovettua jääkaapissa.

ARVAA KUKA?

Suippolakki, harmaa takki, pitkä parta, naurusuu.

Punasukka, harmaa tukka, kasvot pyöreät kuin kuu.

Kengän kokka, pystynokka, piipunpätkä verraton.

Housut harmaat, silmät armaat, kenpä arvaa ken tuo on?

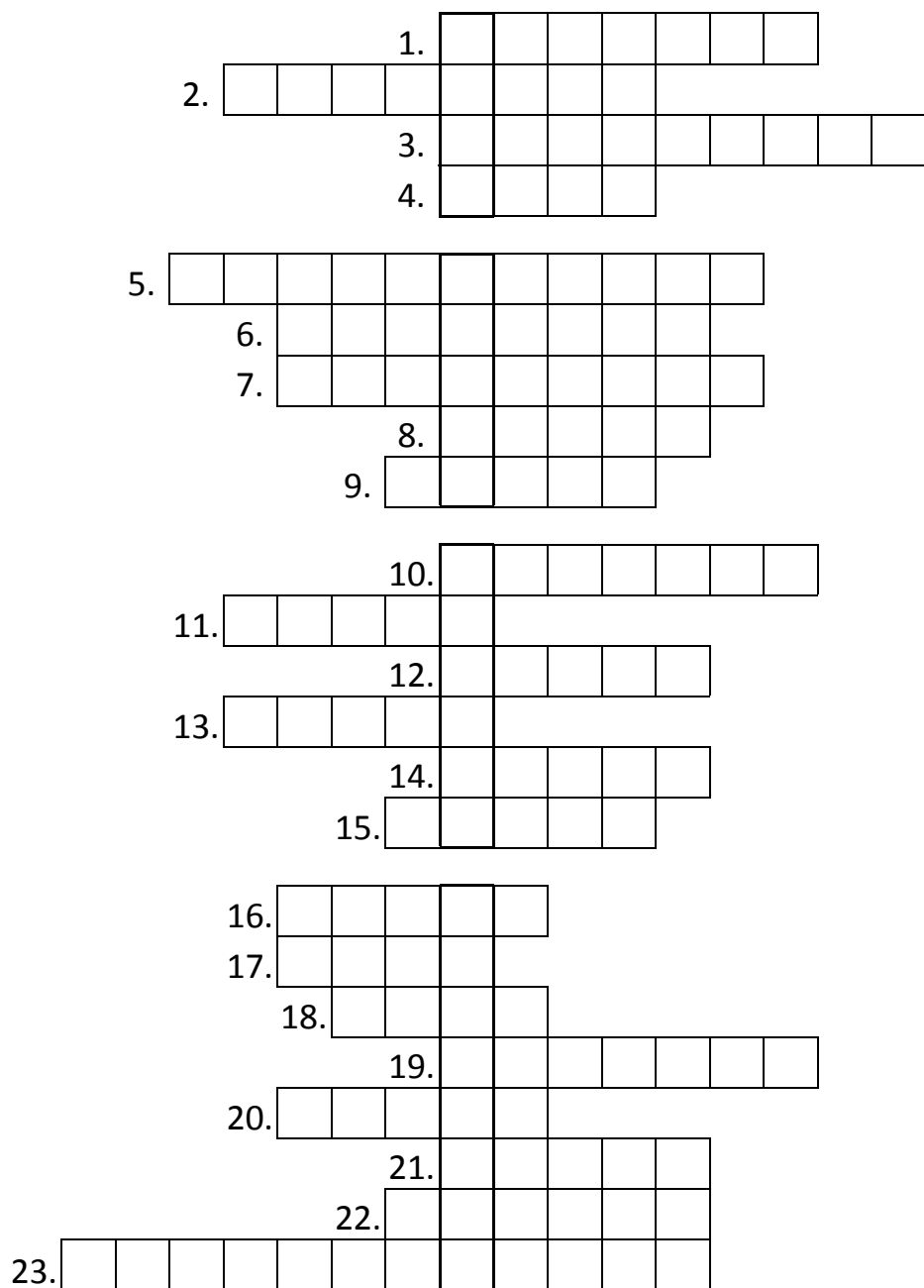
Tekee työtä kaiken yötä, joulua kiireellä on.

Ei oo ukko suuren suuri,

joko arvaat ken tuo on?

Ristikko

1. Veden haltija / emäntä
2. Kova osainen nuorukainen
3. Kansallipuvun kengät
4. Päivän jälkeen tulee ...
5. Kuka haastoi Väinämöisen
6. Porkkananenäinen ukko
7. Mikä / kuka on Väinämöisen isä
8. Minkä Seppo Ilmarinen takoi
9. Piikikäs eläin
10. Loitsija, tietäjä, parantaja
11. Pohjolan emäntä
12. Eläin joka tykkää juustosta
13. Tämän leukaluusta tehtiin ensimmäinen kantele
14. Näitä kasvaa syksyllä metsässä
15. ... lensi oksalle
16. Vaka ... Väinämöinen
17. ... pallo (vihje: susijengi)
18. Linnut munivat tänne munia
19. Pohjola
20. Metsän kuningas
21. ... Ilmarinen
22. ... se rakensi talon
23. Levoton, sotaisa sankari Kalevalasta

OHJAAJAN VINKKINURKKA

OSA 1

Ohjaajan vinkkinurkassa esitellään erilisiä asioita ja vinkkejä, jotka voi hyödyntää kerhoissa.

Kännykkäboksi

Kuten monet ovat varmaan huomanneet, älypuhelimien vallankumous on saattanut aiheuttaa pientä riippuvuutta niin isoille kuin pienillekin helkoille. Nyt asiaan on keksitty ratkaisu: kännykkäboksi!

Mikä tahansa tarpeeksi suuri laatikko sopii tähän tarkoitukseen ja sen voi koristella vaikka yhdessä kerholaisten kanssa miten haluaa. Ideana on, että jokaisen kerhokerran alussa sekä ohjaajat että kerholaiset laittavat puhelimensa kyseiseen laatikkoon. Tämän jälkeen kännyköihin kosketaan vasta kerhokerran päätyttyä. On tärkeää, että ohjaaja näyttää esimerkkiä ja osallistuu myös itse tähän.

Kätevää ja tehokasta!

Repliikkileikki

Tässä hausassa improvisaatioharjoituksessa tarvitaan aluksi kyniä sekä paperia ja myöhemmin huumorintajua ja heittäytymiskykyä. Ensimmäiset kerholaiset kirjoittavat paperisuikaleille repliikkejä, esim: "Varo tuota kaatuvaa vaatekaappia!" Repliikit voivat olla ihan mitä vain, kunhan ne eivät ole loukkaavia.

Kun repliikkejä on tarpeeksi, laitetaan ne yhteen rasiaan ja sekoitetaan huolella. Sitten valitaan 2-3 vapaaehtoista, joista kukin ottaa n. 5 lappua, huom! lappuja ei vielä tässä vaiheessa katsota. Yleisö päättää vapaaehtoisille tapahtumapaikan, sekä keitä nämä ovat, esim. Poliisi ja Sirkustirehtööri uimahallissa.

Esiintyjät eivät saa etukäteen päättää kuka on kukin, vaan sen pitää tulla ilmi näytelmässä. Tilannetta aletaan improvisoida vapaasti, mutta yksi henkilö yleisöstä valitaan "nimenhuutajaksi", eli hän tasaisella tahdilla huutaa jonkun esiintyjän nimen, jolloin kyseisen henkilön tulee lukea yksi repliikkilappuistaan. Tässä saattaakin tulla koomisia tilanteita, kun repliikki pitää kytkeä käynnissä olevaan tilanteisiin.

LAULULEIKKI

Kerholaiset jaetaan n. 4-5 hengen ryhmiin. Yksi valitaan sanojen huutajaksi. Hän sanoo yhden sanan, esim. "Sydän", "Kissa", "Tyttö". Toinen joukkue aloittaa keksimällä laulun, jossa kyseinen sana esiintyy. Esim. "Sy-sy-sydäimestä puuttuu palanen..." ja laulaa sen kohdan, jossa sana on. Sanoja saa taivuttaa.

Tämän jälkeen toinen joukkue jatkaa, keksimällä toisen laulun, jossa on sama sana. Tätä jatketaan niin kauan aikaa, kunnes toinen joukkueista ei enää keksi uutta kappaletta.

Voittanut joukkue saa pisteen ja sana vaihtuu. Tavoitteena on kerätä etukäteen sovittu määrä pisteitä. Leikkiä voi hyödyntää myös runojen kanssa.

Helkanuorten liiton koru

Lysti on venon vesillä, purren juosta jolkutella,
ve'et väljät välkytellä, selät selvät seurustella:
tuuli purtta tuuittavi, aalto laivoa ajavi,
länsituuli läikyttävi, etelä e'elle viepi.

Kalevala 39: 45-52

Nanny Still McKinneyn suunnittelema Miehet veneessä –solki on helkanuorten nimikkokoru vuonna 2016.

Hopeinen rintakoru on tilattavissa Helkaliitosta.

Korun voi varata itselleen kirjoittamalla viestin Helkaliiton sähköpostiin toimisto@helkanuortenliitto.fi.

Korun hinta on 110e + postikulut 8,5e.

Korua voi ostaa myös vuosikokouksessa Jyväskylässä 2016.

Oikeat vastaukset: 1) b, 2) c, 3) b, 4) a, 5) c, 6) a, 7) b, 8) c, 9) a, 10) b

Tunnetko Kalevalan?

1. Kuka on Kalevalan merkittävin sankari?

- a) Joukahainen
- b) Väinämöinen
- c) Lemminkäinen

2. Kenen sisar Aino on?

- a) Seppo Ilmarisen
- b) Kullervon
- c) Joukahaisen

3. Kuka on Kalevalan hurjapä?

- a) Kullervo
- b) Lemminkäinen
- c) Väinämöinen

4. Ketä kutsutaan saaren kauneimmaksi kukaksi?

- a) Kyllikkiä
- b) Ainoa
- c) Pohjolan tytär

5. Kuka rakensi sammon?

- a) Väinämöinen
- b) Tapio
- c) Seppo Ilmarinen

6. Kuka on Pohjolan emäntä?

- a) Louhi
- b) Kyllikki
- c) Vellamo

7. Keitä ovat Tapio ja Mielikki?

- a) aaltojen kaunis, hyvä arvostettu haltijapari
- b) metsän isäntä ja emäntä
- c) tuulten herra ja myrskyjen hallitsija

8. Mikä on Kokko?

- a) pikku hiiri
- b) Joukahaisen koira
- c) jättiläis kotka

9. Mikä on Iku-Turso?

- a) merihirviö
- b) lohikäärme
- c) sisilisko

10. Mikä eläin ui Tuonelan mustassa joessa?

- a) anka
- b) joutsen
- c) sorsa

Vastaukset sivulla 13

S
a
n
a
s
o
k
k
e
i
o

K	Y	L	L	I	K	K	I	A	B	N	E	S	T	U	O	J
H	R	F	L	K	U	A	J	O	T	S	E	N	C	V	D	O
I	H	U	V	T	X	N	N	K	A	N	T	E	L	E	F	U
A	I	N	O	M	W	K	O	A	P	E	I	S	S	L	I	K
H	I	L	M	A	T	A	R	L	I	P	I	L	A	L	E	A
T	S	U	I	L	R	L	T	E	O	U	H	L	R	A	N	H
I	I	O	S	V	U	E	I	V	C	V	U	B	I	M	K	A
N	O	J	K	J	N	R	E	A	O	I	O	T	O	O	M	I
E	S	A	M	P	O	V	I	L	A	U	L	U	L	I	V	N
J	T	G	K	A	D	O	S	A	I	S	A	L	A	K	H	E
M	I	E	L	I	K	K	I	S	O	T	K	A	J	I	V	N
A	L	I	V	Ä	I	N	Ä	M	Ö	I	N	E	N	A	M	I

AINO

RUNO

SAMPO

KANTELE

KALEVALA

LAULU

KALERVO

VÄINÄMÖINEN

HIISI

JOUKAHAINEN

LOUHI

ILMATAR

VELLAMO

SOTKA

KYLLIKKI

TAPIO

MIELIKKI

AISA

SARIOLA

AHTI

JOUTSEN

Helikaliiton ohjauksen koulutusta:

Vuosikokous 2016 / kevään koulutus

Jyväskylässä 1.-3.4.2016

Paikkana Jyväskylän Kristillinenopisto, jossa myös majoitumme.

Aloitamme lauantai-iltana klo 9.

Tarjolla on vuosikokouksen lisäksi ainakin
-kansanperinnettä Kalevalaisten Naisten Liiton uuden puheenjohtajan

Illdiko Lehtisen johdolla

-folkjamia

-improvisaatiota

sukupuuhun kiipeämistä

- kansanvälisyyttä

ja jotakin yllätyksiäkin Keski-Suomi tulee tarjoamaan.

Kesäleiri Lempäälässä 9.-12.6.2016

Perinneporinan 2/2016 deadline 15.7.2016